ЗБІРНИК
тез доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції

“ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ, ІМЕРСИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ВІРТУАЛЬНІ СЕРЕДОВИЩА: МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ПРАКТИКИ, ПЕРСПЕКТИВИ ТА ВИКЛИКИ ДЛЯ ЛЮДИНИ І СУСПІЛЬСТВА”

17 червня 2026 р.

м. Вінниця

ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО

ДЕРЖАВНА НАУКОВА УСТАНОВА «ІНСТИТУТ ІНФОРМАЦІЇ, БЕЗПЕКИ І ПРАВА НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ»

FOLKUNIVERSITETET (ШВЕЦІЯ)

ВІННИЦЬКИЙ МІСЬКИЙ СУД ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

ПІВНІЧНИЙ МІЖРЕГІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР З НАДАННЯ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВНИЧОЇ ДОПОМОГИ

ДЕПАРТАМЕНТ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ВІННИЦЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «Ю-КОНТРОЛ»

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ HSL+.

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ, ДОКТОРАНТІВ ТА МОЛОДИХ УЧЕНИХ ВДПУ ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО

«ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ, ІМЕРСИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ВІРТУАЛЬНІ СЕРЕДОВИЩА: МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ПРАКТИКИ, ПЕРСПЕКТИВИ ТА ВИКЛИКИ ДЛЯ ЛЮДИНИ І СУСПІЛЬСТВА»

Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції

17 червня 2026 року

м. Вінниця

УДК 004.8:316(06)

DOI: https://doi.org/10.31652/004.8-2026-1-235

Ш94

Рекомендовано до друку Вченою ДНУ «Інститут інформації, безпеки і права національної академії правових наук України» (Протокол №2 від «30» червня 2026 року)

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету права, публічного управління і менеджменту Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Протокол №11 від «30» червня 2026 року)

Голова редакційної колегії:

Наталія ЗАМКОВА, в.о. ректора Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, доктор філософських наук, професор.

Члени редакційної колегії:

Володимир ПИЛИПЧУК, директор Державної наукової установи «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України», доктор юридичних наук, професор, академік НАпрН України (співголова організаційного комітету).

Eliso ELISASHVILI, rector of Georgian International University GIU LLC, Professor, Legal and Administrative Representative of GIU in Erasmus+ CBHE project Re-Direction; Co-Chair of the Organizing Committee (GEORGIA); (співголова організаційного комітету)

Алла КОЛОМІЄЦЬ, проректор з наукової роботи Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, доктор педагогічних наук, професор.

Grigol KALANDADZE, head of International Relations Office Georgian International University GIU LLC, Associate Professor, PhD in Political Science, Project Manager of Erasmus+ CBHE project Re-Direction (GEORGIA).

Zoia ADAMIA, Director of the Georgian-Ukrainian Institute of Languages and Culture Georgian International University GIU LLC, PhD, Professor; Project Manager of Erasmus+ CBHE project Re-Direction (GEORGIA).

Володимир РОМАНЕНКО, директор департаменту інформаційних технологій Вінницької міської ради.

Vivian WELKER, director of the Department for International Cooperation Folkuniversitetet-Uppsala (ШВЕЦІЯ).

Ганна ГАЙДУ, голова Вінницького міського суду Вінницької області, доктор філософії в галузі знань “Право”.

Марина ЛУКІЯНОВА, в. о. директора Північного міжрегіонального центру

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ ТА ВИКЛИКИ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ	
Смертюк Світлана Пилипенко Тетяна АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ ChatGPT ТА ІНШИХ СИСТЕМ ГЕНЕРАТИВНОГО ШІ	202
Ставнича Наталя ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТНІЙ ПІДТРИМЦІ ДІТЕЙ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРУ: МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	205
Тихонюк Олена ФОРМУВАННЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТІ ЕСТОНІЇ ЗА ДОПОМОГОЮ НАЦІОНАЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ AI LEAP (TI-HÜPE).	208
Ткачишин Андрій ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ТА ІМЕРСИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОТИДІЇ КІБЕРБУЛІНГУ	213
Ушкальов Володимир ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ТА «ТРАГЕДІЯ ДОБРОЧЕСНОСТІ»	215
Фрасинюк Руслан Материнська Ольга ТРАНСФОРМАЦІЯ КОМУНІКАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У КОМАНДАХ В УМОВАХ ЦИФРОВОГО СУСПІЛЬСТВА	219
Чорна Марія Гринчук Софія ТРАНСФОРМАЦІЯ МІЖОСОБИСТІСНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ТА ДЕТЕРМІНАНТИ ПСИХОЛОГІЧНОГО НАСИЛЬСТВА В УМОВАХ ЦИФРОВОГО СУСПІЛЬСТВА	222
Шарманова Наталя МЕДІАКУЛЬТУРА В УМОВАХ ЦИФРОВОГО СУВЕРЕНІТЕТУ: НОВІТНІ КРЕАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ	225
Шеремета Надія Тимошенко Єлизавета ПРОБЛЕМА ПРАВОСУБ'ЄКТНОСТІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ: КОМУ НАЛЕЖАТЬ ПРАВА НА ОБ'ЄКТИ, СТВОРЕНІ НЕЙРОМЕРЕЖАМИ	229
Щербань Микола Тимошенко Єлизавета ВПЛИВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА РИНОК ПРАЦІ ТА МАЙБУТНЄ ПРОФЕСІЙ	232

3. Livingstone S., Smith P. K. Annual Research Review: Harms experienced by child users of online and mobile technologies. Journal of Child Psychology and Psychiatry. 2014. Vol. 55(6). P. 635–654.

4. Kowalski R. M., Limber S. P., Agatston P. W. Cyberbullying: Bullying in the Digital Age. 3rd ed. Hoboken : Wiley-Blackwell, 2018. 272 p.

5. Hinduja S., Patchin J. W. Cyberbullying: Identification, Prevention, and Response. Cyberbullying Research Center. 2023. 42 p.

6. UNESCO. Behind the Numbers: Ending School Violence and Bullying. Paris : UNESCO Publishing, 2019. 70 p.

7. UNICEF. Cyberbullying: What Is It and How to Stop It. New York : UNICEF, 2023.

Ушкальов Володимир
кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки підприємства
та організації бізнесу
Харківського національного економічного університету
імені Семена Кузнеця

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ТА «ТРАГЕДІЯ ДОБРОЧЕСНОСТІ»

У 1968 році професор Каліфорнійського університету Ґарретт Джеймс Хардін опублікував статтю з екологічної проблематики під назвою «The Tragedy of the Commons» [1]. В ній на прикладі використання мешканцями громади спільного пасовища було продемонстровано, що спільне користування ресурсом призводить до стрімкого падіння раціональності та ефективності його використання. На думку вченого за наявності спільної власності прагнення кожного окремого користувача ресурсу максимізувати індивідуальну корисність спонукає людей експлуатувати ресурс нераціонально. Через це ресурс швидко знищується, а загальний економічний потенціал спільноти та суспільства – зменшуються. І хоча дещо пізніше Елінор Остром своїми дослідженнями довела, що «трагедія спільного» не є невідворотною, не завжди призводить до катастрофи та може бути попереджена [2], ситуація з поширенням технологій штучного інтелекту (ШІ) знову змушує констатувати актуальність сформульованої майже 70 років тому проблеми.

Регламент (ЄС) 2024/1689, що відомий як «AI Act», і який набув чинності у 2026 році, визначає ШІ як інструмент для людей «з кінцевою метою підвищення добробуту людства» [3]. Метою запровадження регламенту (як в ньому й

зазначається) є створення єдиної правової рамки щодо різних аспектів ШІ та попередження пов'язаних з цим загроз.

31 липня 2026 року набуває чинності й Закон України «Про академічну доброчесність», ст. 29 якого визначає, що належить до недоброчесного використання результатів, згенерованих штучним інтелектом [4]. Тож і вітчизняні законотворці фокусуються на попередженні загроз від використання технологій ШІ. При цьому Законом не визначається перелік заборонених дій з ШІ, і це право делегується іншим інстанціям.

Таким чином існуючі європейські та вітчизняні правові акти, що регулюють використання ШІ, орієнтовані на заборону дій, що можуть нести загрозу суспільним інтересам або індивідуальним правам. А отже, стосовно технологій ШІ Україна крокує в єдиному ритмі та в одному напрямі з європейською спільнотою. Прагнення законотворців врегулювати правовідносини у новій та дуже перспективній сфері, якою є взаємодія з ШІ – є цілком зрозумілим. Хоч і виглядає дещо передчасним з огляду на три причини:

1) як засвідчує світова правнича та управлінська практика, правове поле тільки тоді стає ефективним, коли закріплює й стимулює корисні для суспільства норми поведінки та забороняє шкідливі. Закріплення ж у правовому полі норм, що не мають суспільної корисності, призводить лише до зайвої бюрократизації системи та зменшення суспільної ефективності;

2) етика є більш динамічною та адаптивною системою, аніж право. В ефективних соціальних системах зміни в етиці виникають як відгук суспільства на зміни, що вносяться певними діями людей у життя суспільства і закріплюються в праві, а не навпаки;

3) ні в світовій, ні в українській практиці поки що суспільна шкідливість та корисність конкретних дій з ШІ не є доведеними.

При цьому базовим механізмом регулювання як у західному законодавстві, так і в Україні обрано заборону виконання певних дій.

Перш за все привертає увагу те, що метою впровадження правового регулювання визначається попередження загроз, а не попередження шкоди. Адже в житті суспільства є багато технологій, явищ та процесів, що можуть нести загрозу. Проте поки що нікому не спало на думку заборонити використання електричного струму через те, що він містить загрозу здоров'ю та взагалі життю людини.

Варто звернути увагу на те, що ШІ – це інструмент, основне призначення якого полягає в ГЕНЕРАЦІЇ контенту. Тобто використання ШІ має полегшувати людині вирішення проблем, спрощувати пошук рішень, зменшувати когнітивне

навантаження та сприяти отриманню більш високої якості результатів. Ефективне використання ШІ призводить до значного зменшення трудомісткості. Втім як і будь-які інші технології, що притаманні науково-технічному прогресу. І створюється ілюзія того, що у взаємодії з ШІ участь людини є зневажливо малою.

Цікавою виявилась реакція українських наукових журналів на набуття чинності новим Законом. Ними було впроваджено «Політики етичного використання ШІ», в більшості з яких використовувати ШІ дозволяється тільки для виправлення орфографічних помилок та покращення читабельності тексту. Тобто фактично це майже те саме, що дати людині вудку, але заборонити ловити нею рибу.

Навряд чи повністю раціональною слід визнати й реакцію на впровадження ШІ в системі освіти. В цьому аспекті західний досвід дещо випереджає український: типовим зразком такої реакції є Artificial Intelligence Assessment Scale (AIAS), яка визначає п’ять рівнів дозволеного використання ШІ в освітньому процесі [5]. Ірраціональність запропонованого підходу тут проявляється навіть не в забороні використовувати згенерований контент, а у втраті розуміння цілі освітнього процесу, якою є набуття здобувачем освіти компетенцій, що дозволять йому вирішувати професійні завдання в мабутньому. Замість цього основним фокусом уваги стає дотримання учасниками певних формальних способів поведінки без урахування їх ефективності.

Якщо раніше, наприклад, боротьба зі списуванням та використанням шпаргалок сприяла професійному розвитку здобувачів (вони мусили мислити та діяти самостійно, тим самим вдосконалюючи свою майстерність) і була проявом раціональності (адже для майбутньої професійної діяльності неможливо було підготувати шпаргалки на всі випадки розвитку подій), то боротьба з ШІ як універсальною шпаргалкою вже такою корисністю не характеризується. Ситуація радикально змінилась: у будь-якій незрозумілій ситуації людині тепер простіше й легше розпочати пошуки рішення зі звернення до пошукової системи або ШІ, що часто вже є інтегрованими. При цьому відбувається не тільки економія часу та когнітивних ресурсів, а ще і якість отриманого з ШІ рішення часто виявляється вищою, аніж у випадку, коли людина відмовляється від його використання й покладається тільки на свої власні знання та досвід.

Сучасні технології ШІ поки що є далекими від досконалості, схильні до «галюцинацій» та мають багато інших недоліків. Втім їх алгоритми постійно покращуються. Якщо 30 років тому чемпіон світу з шахів ще міг скласти гідну конкуренцію комп’ютерній програмі, то зараз Stockfish або нейромережева Leela

Chess Zero шансів на успіх вже нікому не залишають. Звичайно для виявлення найсильнішого шахіста використовувати програмні рішення заборонено. Проте якщо завдання полягає у знаходженні кращого варіанту – комп'ютерний аналіз виявляється завжди глибшим та точнішим, аніж аналіз будь-якого гросмейстера.

В чому ж вбачається «трагедія доброчесності» як сучасний когнітивний феномен і відносно нове когнітивне викривлення? В ситуації, коли заборона використання ШІ призводить людину до отримання менш якісного рішення, свідоме дотримання обмежуючих директив автоматично має своїм наслідком втрату суспільної ефективності.

Варто пригадати, що метою функціонування економіки як системи є задоволення потреб споживачів. І це означає, що в пріоритеті системи освіти має бути саме формування здатності здобувача створювати результати, які ці потреби найкращим чином задовольняють. Чи важливим є для задоволення потреби споживача, наприклад, у зручному інтерфейсі смартфону, щоб розробка була здійснена саме людиною? А якщо внаслідок опрацювання великої кількості даних у ШІ це виходить систематично краще? І чи може вважатись тоді систематичне позбавлення споживача кращих рішень доброчесною поведінкою?

Зазначений парадокс доброчесності виникає ймовірно внаслідок недостатньо чіткого розуміння віддалених наслідків недосконалого нормативного регулювання. Втім очевидно що це не єдине, що впливає на появу «трагедії доброчесності», і повне уявлення про систему чинників та умов, що призводять до подібного ефекту ще потребує подальшого ґрунтовного дослідження.

P.s.: Представлена робота та кожна її частина створена без використання технологій штучного інтелекту, проте є результатом інтенсивної взаємодії з технологіями ШІ (Notebooklm, Gemini, Copilot) і ґрунтується на контенті, згенерованому іншими людьми або людьми, які, ймовірно, такі технології використовували.

Подяки: Дякую Творцю за те, що дав людям розум і дозволив навчатись не тільки на власних помилках!

Список використаних джерел:

1. Hardin G. The Tragedy of the Commons. *Science*. 1968. Vol 162, Issue 3859. P. 1243–1248.

2. Ostrom E. Governing the Commons: The Evolution of Institutions for Collective Action (Political Economy of Institutions and Decisions). Cambridge: Cambridge University Press, 1990. 298 p.

3. Regulation (EU) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 laying down harmonised rules on artificial intelligence and amending

Regulations (EC) No 300/2008, (EU) No 167/2013, (EU) No 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 and (EU) 2019/2144 and Directives 2014/90/EU, (EU) 2016/797 and (EU) 2020/1828 (Artificial Intelligence Act) (Text with EEA relevance) PE/24/2024/REV/1. *Official Journal of the European Union*. *L series*, 2024/1689, 12.7.2024, URL: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj

4. Закон України «Про академічну доброчесність». *Відомості Верховної Ради*. 2026. № 13. ст. 35. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/4742-20#Text

5. Perkins, M., Furze, L., Roe, J., MacVaugh, J. The Artificial Intelligence Assessment Scale (AIAS): A Framework for Ethical Integration ofGenerative AI in Educational Assessment. *Journal of University Teaching and Learning Practice*. 2024. Vol. 21, № 6. URL: https://doi.org/10.53761/q3azde36

Фрасинюк Р. В.
Студент 1 курсу магістратури спеціальності Менеджмент
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського
Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри фундаментальних і приватно-правових дисциплін Материнська О.А.

ТРАНСФОРМАЦІЯ КОМУНІКАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У КОМАНДАХ В УМОВАХ ЦИФРОВОГО СУСПІЛЬСТВА

Стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій зумовив глибокі трансформації у підходах до організації командної роботи. Сучасне цифрове суспільство формує принципово нові умови для комунікації всередині організацій: змінюються не лише технічні засоби обміну інформацією, а й самі принципи взаємодії між членами команди, характер управлінських рішень, а також очікування щодо швидкості та якості інформаційного обміну. Ці процеси набули особливої інтенсивності в умовах воєнного стану в Україні, коли масштабна релокація фахівців та перехід на дистанційні форми роботи поставили перед командами нові виклики.

Під трансформацією комунікаційних процесів розуміють системні зміни у способах, каналах та інструментах передачі інформації всередині команди або організації, зумовлені технологічними, організаційними та соціальними чинниками. У контексті цифрового суспільства ключовими рушійними силами таких трансформацій виступають: цифровізація робочих процесів, поширення хмарних технологій і платформенних рішень, зміна моделей зайнятості

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського
21001, Вінниця, вул. Острозького, 32

Рекомендовано до друку Вченою ДНУ «Інститут інформації, безпеки і права національної академії правових наук України»
(Протокол №2 від «30» червня 2026 року)

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету права, публічного управління і менеджменту Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського
(Протокол №11 від «30» червня 2026 року)

Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції
Штучний інтелект, імерсивні технології та віртуальні середовища: міждисциплінарні практики, перспективи та виклики для людини і суспільства

17 червня 2026 року

За ред. колег. *Н.Л. Замкова*
Члени ред. колегії: *О.І. Яременко, В.В. Кононенко, Т.М. Кронівець, О.Ф. Мельничук, М.В. Дзевелюк, Є. А. Тимошенко*
Верстка: *Н.О. Ставнича*